

BEVEZETÉS

Az újonnan megjelenő orvosi, tudományos művekben divattá lett az előszó, amelyben a szerzők utalnak munkájuk időszerűségére, esetleg hiányára, a külföldi kutatók felhasznált eredményeire, cikkeire, könyveire.

Ezt a bevezetőt egészen más indokolja, mert itt nem a tudományok tényeiről, hanem létünk sorskérdéséről van szó, legdrágább kincsünk, anyanyelvünk, nemzeti létünk legfontosabb biztosítékának korunkbeli helyzetéről. Az 1995. évi debreceni anyanyelvi konferencián megrendítően hangzottak el a Magyarok Világszövetsége elnökének, Csoóri Sándornak szavai, hogy: „a felejtés népe” lettünk.

Úgy is fogalmazhatjuk ezt, hogy amíg a határainkon túli magyarságunk élethalál harcát vívja anyanyelve jogaiért, nemzeti léte megmaradásáért, nálunk a teljes közöny uralkodik. Legközvetlenebb bizonyítéka ennek éppen az, hogy médiumaink csak visszafogottan számolnak be róla. Azonban sok egyéb is. Kezdjük azzal, hogy nálunk az anyanyelvi türelmetlenségnek szinte nyomát sem lehet látni. Talán génjeinkben is hordozzuk a Szent István-i megállapítást, hogy az egynyelvű és egyszokású ország gyenge és törékeny. Bizonyítékunk nincs, de úgy véljük, hogy honfoglaló törzseink egységes nyelven beszéltek. A magyarsághoz csatlakozott népelemek, így már a honfoglalás korában a kabarok is, eredetileg más anyanyelvűek voltak. A betelepülést megelőző századokban többféle népből ötvöződtünk, míg történelmünk folyamán a tatár-török dúlások nyomán törzsökös magyarságunk szinte kipusztult. Vallásunk, közéletünk nyelve a latin lett, s átértük a legkülönbözőbb németesítési törekvéseket, idegen betelepítéseket, a Kárpát-medencében hegyeink között bántatlanul szaporodó nemzetiségeink szabadon élhettek anyanyelvükkel. Mégis szinte csodaszámba megy, hogy

*Megfogyva bár, de törve nem,
Él nemzet e hazán.*

(Vörösmarty Mihály: Szózat)

Duray Miklós találóan fogalmazta meg, hogy a legkegyetlenebb sorscsapást történelmünk folyamán a XX. század mérte ránk, a magyarság millióit kényszerítve idegen hatalom alá. Csak példaképp említsük, hogy míg a hozzánk érkező idegent, turistát, nemzeti megkülönböztetés nélkül igyekszünk eligazítani, kézzel-lábbal

magyarázva is, ha másképpen nem megy, trianoni határainkon túl számtalanszor lehattunk megalázott alanyai egy-egy ottani anyanyelvű, akár csak üzleti alkalmazott nem is titkolt módon történő elutasításának a „nem értem” kijelentéssel, pedig már többször is kiderült, hogy nagyon is érti kérdésünket, csak éppen nem akar vagy nem mer nyilatkozni.

Mindez anyanyelvi közönyünket éppenséggel nem zavarja. Változatos témákat műsorra tűző rádióink és televízióink heti több száz órai adása közepette csak mintegy másfél óra jut anyanyelvünkre, hírlapjaink csupán elvéve közölnek ilyen tárgyú cikket, de ezek hallgatottsága, nézettsége vagy olvasottsága is kérdéses. Gátálatlanul majmolunk angol elnevezéseket, a sok Anette, Beáta, Dorisz, Kinga, Mónika között már alig akad Erzsébet, Katalin vagy Mária.

Határainkon túl új fogalmak jelentek meg: nyelvháború, nyelvtörvény, nyelvrendőrség. Vigasztaló volt a kijelentés, hogy ottani magyarságunk túlélte a tudati megtörettetést, a szülőföldről való elűzetést, a gazdasági ellehetetlenítést. Ám hozhatnak bármilyen törvényt, a lelki ellenállás forrásai bőven buzognak, s szerencsére kiapadhatatlanok.

Igaz, hogy mi, itthoni honfitársak az anyanyelvünket fenyegető külső hatalmak támadásai ellen keveset tehetünk. De azért – nevezzenek bár latroknak bennünket – tehetünk: sorsára, helyzetére való hatékonyabb odafigyeléssel. Óriási jelentőségű a Duna Televízió, mert műsorára való tekintet nélkül magyarul szól a kiteszített vagy világszerte szétszóródott magyarsághoz. Értelmiségünkre vár anyanyelvi kultúrájának, tudásának fejlesztése, kiváló magyartanárainkra pedig ifjúságunk hazaszeretetre, jobb nyelvismeretre való nevelése, hogy oszoljon a közöny a jövő nemzedékében, amint a köd is szétoszlik a nap melegítő sugaraitól.

Ehhez kíván segítséget nyújtani ez a könyv, amely nem kevés anyagi áldozattal jelenhet csak meg, mert kulturális alapítványainktól eddig nem kapott semmiféle támogatást. Éppen ezért nem mulaszthatom el, hogy köszönetet mondjak a Magyarok Világszövetségének támogatásáért és Mezőkövesd város Önkormányzatának és Képviselő Testületének jelentős anyagi segítségével.

Külön köszönetet kell mondanom dr. Cs. Varga Istvánnak, az ELTE TFK kandidátusának és Graf Rezső címzetes főiskolai tanár úrnak a segítő lektorálásért.

Némileg talán sikerül ezzel a könyvvel is hozzájárulni, hogy ne legyünk többé a „felejtés népe”.

Mezőkövesden, 1995. szeptember havában

A szerző